

Täysistunto

Torstai 23.11.2023 klo 15.59—20.04

3. Pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta

Pääministerin ilmoitus PI 1/2023 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus rajaturvallisuudesta. Pääministeri Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskustelulle varataan aikaa noin puolitoista tuntia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Pääministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen itärajalla on vakava rajaturvallisuuden häiriötilanne. Venäjältä Suomeen on elokuun alun jälkeen eilisiltaan mennessä saapunut 803 kolmannen maan kansalaista, joilla ei ole ollut viisumia tai oleskelulupaa Suomeen. Kyse on järjestäytyneestä toiminnasta ja siten kansallisesta turvallisuudesta. Viimeisten viikkojen aikana ilmiö on kiihtynyt ja tilanne on koko ajan vaikeutunut.

Häiriötilanne alkoi vaikeana Kaakkois-Suomessa. Valtioneuvosto päätti nopeasti rajanylityspaikkojen väliaikaisesta sulkemisesta ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskeyttämisestä 18.11.2023 alkaen kolmeksi kuukaudeksi. Päätöksen mukaisesti itärajalla suljettiin Vaalimaan, Nuijamaan, Imatran ja Niiralan rajanylityspaikat ja kansainvälisen suojelun hakeminen keskitettiin Vartiuksen ja Sallan rajanylityspaikoille. Valtioneuvoston tekemä rajavartiolaiton mukainen rajanylityspaikkojen sulkemispäätös on tehnyt tilanteesta hallitun Kaakkois-Suomen ja Pohjois-Karjalan rajanylityspaikoilla.

Nämä toimet eivät kuitenkaan valitettavasti pysäyttäneet ilmiötä itärajallamme. Päinvastoin on kasvavassa määrin merkkejä siitä, että tilanne on pahenemaan päin. Venäjän viranomaiset eivät ole toimintaan puuttuneet, vaan pikemminkin avittaneet sitä. Ihmisiä on kuljetettu kohti pohjoisempia itärajan rajanylityspaikkoja. Vaikein tilanne on kuluvalle viikolla ollut Kainuussa ja Lapissa. Vartiukseen ja Sallaan on viikon aikana saapunut 238 henkilöä, mikä on erittäin poikkeuksellista.

Kävin maanantaina Kuhmossa Vartiuksen raja-asemalla. Halusin tutustua itärajan tilanteeseen ja viranomaisten toimintaan paikan päällä. Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien, Tullin ja poliisin henkilöstö on osaavaa ja toimii ammattimaisesti, rauhallisesti ja luottamusta herättävästi. Viranomaisten työ, samoin kuin viranomaisten välinen hyvä yhteistyö, ansaitsee meiltä kaikilta kiitoksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Hallituksen tehtävä on antaa viranomaisille kulloiseenkin tilanteeseen tarvittavat työvälineet ja tuki niiden käyttämiseen. Rajavartiolaitoksella ja muilla viranomaisilla on hyvä valmius näiden päätösten toimeenpanoon.

Valtioneuvosto päätti eilen 22.11. sulkea myös Kuusamon, Vartiuksen ja Sallan rajavartiolaitokset. Päätös tulee voimaan perjantain vastaisena yönä, ja se on voimassa 23. joulukuuta asti. Me seuraamme tilannetta edelleen tiiviisti, ja tarvittaessa me teemme lisää ratkaisuja.

Me toimimme, kuten Suomi on aina toiminut: ennen kaikkea edistäen Suomen ja suomalaisten turvallisuutta sekä hyvinvointia. Meidän toimemme ei ole suunnattu ketään vastaan, vaan oman alueellisen koskemattomuutemme turvaamiseksi ja vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten turvallisuus, yleinen järjestys ja kansallinen turvallisuus ovat hallituksen prioriteetti. Suomen turvallisuusympäristö on ollut merkittävässä muutoksessa Venäjän 24.2.2022 aloittaman laittoman hyökkäyssodan johdosta. Nyt kohdattua itärajan välineellistettyä maahantuloa ja sen hallintaa tulee tarkastella tässä viitekehyksessä. Kansallisen vastauksen pitää olla selkeä ja vahva. Suomeen ei voi vaikuttaa. Suomea ei voi horjuttaa.

Venäjä on pyrkinyt jo vuosia aiheuttamaan eripuraa, horjuttamaan yhtenäisyyttä Euroopassa ja heikentämään läntistä liittoumaa sekä kansainvälistä, sääntöpohjaista toimintaa. Tämä EU-rajalla tapahtuva on yksi episodi, yksi näytös tässä näytelmässä.

Välineellistetty maahantulo on tyypillinen vaikuttamisen väline. Sen pyrkimyksenä voi olla suomalaisen yhteiskunnan horjuttaminen luomalla epävarmuutta ja aiheuttamalla yhteiskunnan jakautumista. Samalla Venäjä pyrkii muistuttamaan, että Suomi on välineellistetyt maahantulon kohdema, Venäjän toiminnasta riippuvainen ja niille haavoittuva. Yleisempi pyrkimys on heikentää länsimaiden tukea Ukrainalle viemällä huomio pois Venäjän edelleen jatkamasta julmasta ja laittomasta sodasta Ukrainassa.

Arvoisa puhemies! Kokonaisvaltaisesti tarkastellen, turvallisuustilanteen ollessa jännittynyt, ovat nyt tehdyt päätökset ja itärajalla nähdyt toimet harkittu perustelluiksi sekä oikeasuhtaisiksi. Tehdyt päätökset ovat välttämättömiä, ja niiden välttämättömyyttä tarkastellaan jatkuvasti. Tarvittaessa päätökset ollaan valmiita purkamaan, mikäli häiriötilanne päättyy ja yleinen järjestys sekä kansallinen turvallisuus kyetään turvaamaan.

Rajoituspäätökset vaikuttavat tavallisiin ihmisiin ja heidän arkeensa. Se on aivan selvä asia. Siksi hallitus valitsi heti alkuun näin järeät toimet — ilmiö on saatava loppumaan, normaali elämä palaamaan.

Ylin poliittinen johto, turvallisuusviranomaiset sekä näitä tukevat toimijat seuraavat tilannetta nyt herkeämättä. Suomi tukeutuu eurooppalaisiin mekanismeihin. Suomi on myös pitänyt puolustuksen kansainväliset kumppanit tietoisena tilanteesta. Viesti ja tuki kansainvälisiltä kumppaneilta on ollut vankka.

Olemme viestineet tilanteesta Venäjälle siinä määrin kuin se on ollut mahdollista, diplomaattisia kanavia pitkin ja myös rajan normaalina yhteydenpitona. Venäjä on tämän tilanteen aiheuttanut ja Venäjä voi sen myös lopettaa.

Suomen päätöksenteko asiassa on ollut avointa. Viranomaiset viestivät avoimesti ja muun muassa tiedotusvälineillä on ollut vapaa pääsy rajanylityspaikoille.

Valtioneuvosto ja viranomaiset ovat valmistautuneet myös tilanteen vaikeutumiseen tästä. Tarvittaessa lain sallimat keinot käytetään täysimääräisesti hyväksi. Samalla huolehditaan oikeusturvasta ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Rajavartiolain tarkoittamalla tavalla huolehditaan myös siitä, että kansainvälisen suojelun hakeminen Suomesta on mahdollista, mutta emme saa ajautua tilanteeseen, jossa ulkopuolisen painostuksen ja psykologisen vaikuttamisen seurauksena kansallinen turvallisuus ja ihmisoikeudet nähdään toistensa vastakohtina. Silloin keskustelu muuttuu jyrkäksi sisäiseksi vastakkainasetteluksi. Siitä hyötyisi vain ja ainoastaan Venäjä, eivät rajalle tulleet ihmiset emmekä me suomalaiset ja Suomessa asuvat ihmiset.

Venäjän narratiivi on, että rajan sulkeminen on ”Venäjän vastaista politiikkaa”, joka on tarkoitettu hankaloittamaan Suomen ja Venäjän välillä elävien ihmisten arkea. [Ben Zyskowicz: Mikä vale!] Siitä ei todellakaan ole kysymys. Jokaisen päätöksen tavoitteena on, että tilanne rajalla palaa normaaliksi mahdollisimman pian. Se on myös Venäjän etu.

Olemme Suomena olleet varautuneita siihen, että Naton jäsenenä meihin voi kohdistua erilaisia ilkeyksiä. Yllättyneitä me emme tästä ole. Meillä on sitkoa siihenkin, että tilanne voi kestää.

Tässä kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeässä kysymyksessä meillä on myös yhtenäinen eduskunta. Kiitän oppositiopuolueita siitä tuesta, jota olette hallituksen päätöksille ja viranomaisillemme antaneet. Siksi haluan vielä tässä toistaa meidän yhteisenä viestinä: Suomeen ei voi vaikuttaa, Suomea ei voi horjuttaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt vielä muistutan, että vastauspuheenvuoron voi pyytää V-painiketta painamalla. — Edustaja Peltokangas.

17.11 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me tiedämme nyt, että tilanne rajalla ei ole turvapaikkakysymys vaan se on kansallisen turvallisuuden kysymys. Hallitus on toiminut erittäin väkevästi Suomen rajalla. Tällä hetkellä Suomen ja Venäjän rajalla on ainoastaan yksi raja-asema auki. Sieltä ovat lähteneet Vaalimaa, Nuijamaa, Imatra, Niirala, Vartius, Kuusamo ja Salla — kaikki ovat kiinni. Näin on tullutkin toimia. Venäjän räikeää toimintaa ei voida hyväksyä. Tästä kuuluu kiitos koko valtioneuvostolle, vastuuministerille, pääministerille: erinomaista työtä, ripeää ja erinomaista työtä.

Ajankohtaista on myös kiinnittää huomiota tietoverkkoihin ja siihen infraan sekä tietenkin koko kriittiseen infraamme ja sen tilanteeseen. Kysynkin hallituksen vastuuministeriltä: mikä on tilanne siltä osin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

17.12 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Venäjä on häikäilemätön roistovaltio, joka käy nyt Suomea vastaan vihamielistä hybridivaikuttamista, jossa se väärinkäyttää siirtolaisia aseena Suomea vastaan. Tällaisessa tilanteessa meidän kaikkien — kaikkien, myös juristien — on pantava sivuun kaikkinaisen sinisilmäisyys ja naiivius. Tämä ei tietenkään tarkoita Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten sivuuttamista.

Apulaisoikeuskanslerin tulkinta siitä, että koko itärajaa ei voisi sulkea, on oikeudellisesti hämmentävä. Perustuslakivaliokunta, joka meidän järjestelmässä viime kädessä päättää Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten tulkinnasta, nimittäin torjui rajalakia säädettäessä apulaisoikeuskanslerin nyt käyttämät argumentit. Perustuslakivaliokunta totesi, että erittäin poikkeuksellisissa oloissa koko itäraja voidaan sulkea. [Petri Honkonen: Näin on!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Kun nyt tapahtuu jotain toiseen kertaan 80 vuodessa, niin eivätkö kyseessä ole erittäin poikkeukselliset olosuhteet? [Timo Heinonen: Kyllä on!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

17.14 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen rajan tilanne on muuttunut isolla tavalla. Venäjän muuttunut käytös rajaliikenteen valvonnassa on kiusantekoa ja vastenmielistä ihmisten hyväksikäyttämistä, jota meidän ei pidä sallia. On tärkeää, että pystymme torjumaan Venäjän toiminnan yksiselitteisesti, puolustamaan omaa rajaturvallisuuuttamme ja myös ehkäisemään sitä, että näissä olosuhteissa vieraan toimijan omiin tarkoituksiin käytetään ihmisiä. Hallituksen on hyvä pitää mahdollisuus myös lisätoimiin, jos tilanne edelleen heikkenee. Samalla on tärkeää korostaa, että suomalaisilla osaavilla viranomaisilla on tilannekuva ja tilanne hallussa. Kysynkin sisäministeriltä: miten turvallisuusviranomaisemme ovat varautuneet tällaiseenkin hyvin poikkeukselliseen tilanteeseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

17.15 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällaisessa kansallisesti vaarallisessa tilanteessa yksimielisyys on tärkeää, ja kiitän hallitusta jämerästä toimesta itärajan suhteen tähän mennessä.

Todellakin, Suomi on oikeusvaltio ja sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, jotka tarjoavat muun muassa mahdollisuuden hakea turvapaikkaa. Nyt on kuitenkin näin, että nämä sopimukset on laadittu ajassa, jolloinka ei tunnettu termiä hybrdivaikuttaminen eikä hybridisodankäynti. Ja näitä sopimuksia on tulkittava myöskin omassa viitekehyksessään. Ei ole olemassa myöskään ennakkotapausta siitä, että maassa, jolla on yli tuhat kilometriä, 1 300 kilometriä, yhteistä maarajaa, sellaista rajaa suljettaisiin kokonaan.

Kannustankin hallitusta löytämään oikeudellisen tien, jolla, kunnioittaen Suomen kansainvälisiä velvoitteita, voimme sulkea koko itärajan — uskon, että sellainen tie on löydettävissä — ja huolehtimaan Suomen turvallisuudesta sen kautta.

Kysynkin pääministeriltä: aiotteko osana Suomen EU-vaikuttamista hoitaa tätä asiaa, jotta EU-oikeutta voidaan tulkita Suomen kannalta tarpeellisella tavalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

17.16 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille tiedoksiannosta.

Venäjä on Ukrainassa brutaalia hyökkäyssotaa käyvä valtio, joka on käynnistänyt itärajalla Suomea kohtaan painostusoperaation. Raukkamaisesti Venäjä on ottanut operaatiossa välineeksi turvaa hakevat ihmiset. Se on törkeää, mutta Suomi on hyvin varautunut. Suomalaiset viranomaiset esimerkiksi siellä rajalla tekevät tälläkin hetkellä tärkeää työtä virkavastuullaan. Venäjän toimien vuoksi kärsivät tällä hetkellä viattomat ihmiset. Venäjä altistaa heitä rikollisuudelle, ihmiskaupalle ja ohjaa heitä myös painostuksen keinoin Suomen rajoille. Venäjän toiminnan kärsijöinä ovat myös kaksoiskansalaiset ja he, joiden läheisiä on nyt rajan toisella puolen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Venäjän toiminta on täysin tuomittavaa, ja se on saatava loppumaan. Vihreät ymmärtävät hallituksen päätöstä toimia tilanteessa ja pitävät tärkeänä, että Suomi reagoi. Venäjän toimet pyrkivät suomalaisen oikeusvaltion horjuttamiseen, ja Suomen vastatoimien tuleekin turvata ne arvot, joihin suomalainen yhteiskunta rakentuu. Tämä voidaan tehdä samalla, kun huolehditaan Suomen turvallisuudesta — kuten nyt on tehty.

Arvoisa pääministeri ja arvoisa hallitus! Kysyisin, onko osana keinovalikoimaa mietitty, että humanitäärisen viisumin ja turvapaikan hakeminen voitaisiinkin järjestää Suomen edustustoissa ulkomailla, mikä lievittäisi painetta Suomen rajalla ja turvaisi siten myös turvapaikan hakemisoikeuden toteutumisen. Onko tällaista esitystä harkittu tuotavaksi eduskuntaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Li Andersson.

17.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää teitä, pääministeri, siitä, että te puolustitte apulaisoikeuskanslerin asemaa julkisuudessa. Laillisuusvalvojalla on tärkeä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa, ja on äärimmäisen tärkeää, että hän voi tehdä omaa työtään ilman painostusta.

Kuten tässä on kuultu, tilanne on haastava. Suomella on oikeus ja velvollisuus valvoa omaa rajaansa, mutta samalla meidän pitää myös noudattaa niitä velvoitteita, mitkä meillä on EU-oikeuden ja kansainvälisen oikeuden nojalla, kuten se, että pitää turvata tosiasiallinen mahdollisuus hakea turvapaikkaa. [Sheikki Laakson välihuuto]

Pitää muistaa, että monenkeskinen sääntöperustainen järjestelmä on Suomen kaltaisen pienen valtion ehdoton etu. Meidän intressissämme ei missään nimessä ole se, että me täällä keskenämme alamme kyseenalaistaa kansainvälisiä sopimuksia tai jopa meidän omia oikeusvaltorakenteitamme. [Sheikki Laakson välihuuto] Ratkaisuja voi ja pitää tehdä oikeusvaltion periaatteita kunnioittaen ja hakien tasapainoa niiden velvoitteiden välillä, mitä Suomella on. Sellaisia ratkaisuja mekin vasemmistoliitossa [Puhemies koputtaa] olemme valmiita tukemaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Biaudet.

17.19 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On väliä sillä, millaista kieltä käytämme rajan tilanteesta keskusteltaessa. Ihmisoikeusvastaiset ja ihmisvihamieliset sanavalinnat ja purkaukset kuluneella viikolla niin sosiaalisessa mediassa kuin valtamediassa huolestuttavat minua syvästi. Meidän on voitava luottaa ministerien kriisin- ja paineensietokykyyn ja siihen, että he sitoutuvat myös ihmisoikeusvelvoitteisiin, jotka ovat osa meidän turvallisuusrakennettamme.

Suomella on perustuslaki ja ihmisoikeussitoumukset. Olemme demokraattinen oikeusvaltio, ja oikeusvaltion varjeleminen edellyttää päättäjien tietoista kunnioitusta oikeusjärjestelmään ja aivan erityisesti, että itsenäisiä ylimpiä lainvalvojia kunnioitetaan. Kiitos pääministerin kannanotosta tässä.

Viranomaisten on huolehdittava siitä, että yksilön perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat kaikissa tilanteissa. Tosiasiallinen, aito ja tehokas mahdollisuus esittää turvapaikkahakemus on ihmisoikeussopimusten edellyttämää. Palautuskielto ja joukkokarkotusten kielto ovat EU-oikeuden ja Suomen oikeusjärjestyksen keskeisiä periaatteita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

17.20 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toiminut linjakkaasti Venäjän masinoimaa hybridioperaatiota vastaan. On kyllä julmaa ja surullista, että tässä käytetään välineinä — käytetään ikään kuin aseina — ihmisiä, joita on myös johdettu harhaan. Haluan kiittää myös oppositiota, sillä kansallinen yhtenäisyys tällaisessa tilanteessa on tärkein voimavaramme Venäjän hybridihyökkäyksiä vastaan.

On myös tärkeää, että säädökset tarvittavista järjestelykeskuksista saadaan ripeästi aikaan. Kysyn: millä aikatauluilla näistä tuodaan esityksiä? Ja myös pidän tärkeänä, että emme ole sinisilmäisiä niiden henkilöiden suhteen, joita tässä käytetään välineinä. Millaiset valmiudet viranomaisilla, esimerkiksi suojelupoliisilla, on selvittää tulijoiden taustat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

17.21 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan esittää suuret kiitokset hallitukselle siitä jämerästä ja ripeästä toiminnasta, jolla tätä tilannetta on otettu haltuun. Venäjä kyynisesti yrittää vahingoittaa Suomea hyödyntämällä meidän hyväntahtoisuuttamme ja oikeusjärjestelmäämme, ja hallitus on taitavasti tilanteen kehittyessä asteittain tiukentanut ruuvia. Hyvä on siis, että rajoitustoimia on tehty, mutta nyt kun seuraa tietoja, mitä kantautuu, niin näyttää valitettavasti siltä, että kyllä se raja vielä ennen pitkää joudutaan kokonaan, tyystin sulkemaan. Venäjä käyttää siirtolaisia hyväkseen ja on luonut itse tämän tilanteen, joka uhkaa Suomen kansallista turvallisuutta. Venäjä on tämän aloittanut, ja Venäjä voi tämän lopettaa. Asia on heidän käsissään. On kuitenkin varauduttava siihen, että tämä voi olla pitkäkestoinen kriisi. Tämä ei välttämättä lopu ihan heti, ja siksi myös Suomen on varauduttava siihen, että näitä torjuntatoimia ja valmiutta ylläpidetään pitkään.

Haluan myös osoittaa osaltani kiitokset niille ihmisille, jotka tuolla rajalla työskentelevät ja osaltaan turvaavat tänäkin päivänä ja tällä hetkellä isänmaan turvallisuutta. Yhtyisin tähän kysymykseen näistä järjestelykeskuksista: millä tavoin otetaan tilanne haltuun siten, etteivät nämä maahantulijat sitten vaaranna kansallista turvallisuutta liikkumalla vapaasti Suomen valtakunnan alueella?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.23 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös tosiaan hallitukselle ripeästä toiminnasta, ja kiitokset myöskin oppositiolle tuesta, jota hallituksen ripeät toimet ovat sieltä saaneet.

Tämä tilanne tosiaan tuolla rajalla on kansalliseen turvallisuuteen liittyvä kysymys enemmänkin kuin mikään maahanmuutto- tai turvapaikkakysymys. Mutta nyt kun Venäjä kuitenkin toimii häikäilemättömästi ja käyttää hyväksi paitsi näitä hädänalaisia ihmisiä myöskin näiden ihmisten auttamiseksi tarkoitettuja kansainvälisiä sopimuksia, niin olisiko syytä tarkastella kansainvälisesti, edes Euroopan tasolla näiden sopimusten sisältöä ja käytäntöä, vähän kuten edustaja Honkonen tuossa aiemmin viittasi? Kuten täällä parissakin puheenvuorossa aiemmin todettiin, nämä sopimukset on aikoinaan laadittu ihan toisena maailmanaikana, [Li Andersson: Niin kuin aika moni muukin kv-sopimus!] jolloin ei tunnettu tällaista hybridisodankäynnin muotoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

17.24 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä jatkaa häikäilemätöntä toimintaa, jossa se käyttää hyödyksi hädänalaisia ihmisiä ja pyrkii siten vaikuttamaan Suomeen, horjuttamaan turvallisuutta ja saamaan täällä aikaiseksi eripuraa ja riitoja. Tässä tilanteessa on tärkeää, että tähän reagoidaan nopeasti, tässä tilanteessa on tärkeää, että Suomi reagoi tähän päättäväisesti ja, arvoisa puhemies, tässä tilanteessa on tärkeää, että Suomi reagoi tähän yhtenäisesti ja ennen kaikkea yksituumaisesti tässä salissa. Tuki hallituksen toimille tähän asti. On tärkeää, että Venäjälle lähtee selkeä viesti, että Suomi ei antaudu tämän edessä.

Arvoisa pääministeri, minusta se viesti, jonka te tässä totesitte, että Suomi torjuu tämän tilanteen ja kaikissa tilanteissa myös kunnioittaa kansainvälisiä sopimuksia, on oikea. Se laki, joka viime vaalikaudella täällä yksituumaisesti, siis yksimielisesti salissa hyväksyttiin, antaa hyvän pohjan, ja mielestäni tätä yksituumaisuutta tarvitaan ja niitä välineitä tarvittaessa käytetään niin, että viesti lähtee selvästi tästä eteenpäin: Suomi ei antaudu tämänlaisen vaikuttamisen edessä. Tämä on tärkeää myös humanitäärisestä näkökulmasta, ettei yhä useampaa ihmistä Venäjä pääse tällä tavalla käyttämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saarikko.

17.25 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin siitä, että me yhdessä, koko eduskunta, nyt pääministerin ilmoituksen kautta voimme käydä tätä keskustelua. Tämä oli toiveemme, ja kiitos, että tästä halutaan yhdessä puhua ja linjata.

Tismalleen samaa mieltä pääministerin kanssa: Suomeen ei voi vaikuttaa, Suomea ei voi horjuttaa. Keskusta tukee hallitusta myös tarvittavissa lisätoimissa tilanteen rauhoittamiseksi. Haluan myös erikseen alleviivata, että tämänkaltaisten hybridioperaatioiden yksi keskeinen muoto on tavalla tai toisella ennen pitkää, etenkin tilanteen jatkuessa ja mahdollisesti monimutkaistuessa, asettaa meidät toisiamme vastaan. Sitä kannattaisi yrittää välttää viimeiseen asti, koska sellaisessa tilanteessa meitä olisi helpompi horjuttaa. Tässä asiassa jos jossakin ei kannata olla maassa hallituksen ja opposition välisiä rajoja. Tämä on meidän yhteinen ongelmamme, ja Suomi aikoo tämän yhdessä myös hoitaa.

Arvoisa pääministeri, kysymykseni liittyy Suomen venäläisiin. Me tiedämme, että Venäjällä yksi tapa vaikuttaa hybridioperaatioissa on tavannut olla myös vaikuttaminen omien, toisessa maassa olevien kansalaistensa kautta. Näemmekö tästä jo merkkejä, ja mikä viesti maan hallituksella on Suomessa olevalle laajalle venäläistaustaiselle joukolle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

17.27 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajallamme tapahtuu Venäjän hybridivaikuttamista. On tarpeen, että Suomessa kaikilla pää pysyy kylmänä ja oikeusvaltio vahvana. On tärkeää muistaa, että turvapaikanhakijat eivät sinänsä uhkaa turvallisuuttamme. Nyt saapuvat määrät tarkoittaisivat vuodessa noin 15 000:ta tulijaa, jonka viranomaisemme pystyvät tarvittaessa ilman haasteita myös ottamaan vastaan. On tärkeää, että Suomen rajalla turvapaikanhaku onnistuu eikä kenelläkään ole hengenvaaraa, vaikka syypää tilanteeseen onkin Venäjä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Oikeuskanslerilla ja apulaisoikeuskanslerilla sekä rajavartijoilla on oltava toimivalta. Heillä on vahva osaaminen niin kansainvälisten sopimusten osalta kuin turvallisuutemme osalta. Pitkäjärjestyksen ratkaisun löytymiseksi toivon minäkin hallitukselta ratkaisuja turvapaikanhakuun myös maamme rajojen ulkopuolella. Tämä voisi vähentää painetta Suomen rajalla, tällainen vaikuttaminen kun voi valitettavasti jatkua pitkään.

Toivon myös lisäresursseja näiden nyt tulleiden lupien käsittelyyn, jotta säilöönnotot ja lupaprosessit eivät veny.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Andersson, Otto.

17.28 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ärade talman! Valtioneuvosto, Rajavartiolaitos ja muut viranomaiset ovat toimineet päättäväisesti ja ripeästi itärajan tilanteen osalta — kiitos siitä. Toivon, että sisäministeri välittää koko eduskunnan kiitoksen Rajavartiolaitoksen osaavalle henkilökunnalle. Heidän ammattitaitonsa myötä meidän on kaikkien helpompi olla.

On välttämätöntä, että Suomi antaa Venäjälle selkeän viestin, että se ei voi käyttää hyväksi viattomia ihmisiä oman hybridivaikuttamisen välineenä ja omien synkkien tarkoituksensa edistämiseksi. Luotan siihen, että valtioneuvosto yhteistyössä Rajavartiolaitoksen ja muiden viranomaisten kanssa seuraa tilannetta ja samalla arvioi mahdollisia lisätoimenpiteitä ja reagoi tarvittaessa tilanteen vaatimalla tavalla perustuslain, muun kansallisen lainsäädännön sekä kansainvälisten sopimusten puitteissa. Oikeusvaltio Suomi ei tai-vu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

17.29 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle päättäväisestä toiminnasta Suomen ja suomalaisten turvallisuuden suojaamiseksi. Kiitos ja arvostus myös rajaviranomaisille työstä rajalla.

Maamme ihmisten oikeus turvallisuuteen on perustuslain ja myös kansainvälisen oikeuden turvaama perus- ja ihmisoikeus. Sitä tulee voida suojata Venäjän rikolliselta toiminnalta. Se rajapykälä, jonka nojalla hallitus on nyt sulkenut turvapaikanhaulta kaikki paitsi yhden rajanylityspaikan, säädettiin vasta viime kesänä täällä eduskunnassa. Rajapykälä sai lopullisen, tehokkaan muotonsa nimenomaan eduskuntakäsittelyssä silloisen hallintovaliokunnan työn johdosta. Silloin oppositiossa olleet kokoomus ja perussuomalaiset ja silloin hallituksessa olleet puolueet tekivät yhteistyötä, ja tällä yhteistyöllä se pykälä tehokkaaksi säädettiin. Se osoitti päättävyyttä eduskunnalta silloin, ja uskon, että sitä päättävyyttä löytyy myös nyt, jos hallituksella on tarvetta lisätyökaluille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.30 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomeen on kohdistunut Venäjän epäasiallinen ja ilkeämielinen sekä riidanhakuinen hybridihyökkäys, jolla pyritään epävakauttamaan Suomen sisäinen tilanne. On surullista, että hyökkäys on selvästi välineellistetty ja siinä käytetään ihmisiä julmasti hyväksi ja heitä avustetaan Venäjän valtion toimesta, mikä ei varmasti ole jäänyt kenellekään epäselväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Kyse on operaatiosta, jossa ei mitä todennäköisimmin ole kyse aidosti turvapaikkaa haakevista ihmisistä, vaan Venäjän epäinhimillisestä toiminnasta, jossa taustalla on järjestelmällistä rikollisuutta ja ihmisten hyväksikäyttämistä tässä. Sitä kuvaa se, että näitä ihmisiä laitetaan tuonne pakkaseen ja hankkeen kokeilemaan, miten nopeasti Suomi reagoi ja saa rajansa kiinni tai miten lakimme sekä kansainväliset ihmisoikeussopimukset taipuvat tähän tilanteeseen.

Arvoisa pääministeri ja valtioneuvosto, toivon, että tänään vastaamme tähän Venäjän asiattomaan hybridihyökkäykseen, jolla pyritään hajottamaan kansan rivit, ja vahvistamme entisestään yhteistä viestiämme Venäjän suuntaan.

Kysynkin: Mitä toimenpiteitä on aikomus tehdä lisää, joilla toimenpiteillä tehostamme tätä viestiämme Venäjälle ja myös niille ihmisille, ettei pakkaseen kannata lähteä, ja saamme tämän tilanteen pysähtymään? Ja onko meillä valmius tehdä kovempia toimenpiteitä?

Kiitän vielä valtioneuvostoa hyvin tehdystä työstä, ja kiitos sisäministerille, joka on ollut rauhallinen [Puhemies koputtaa] ja määrätietoinen vakavaa ja vaikeaa asiaa hoitaessaan. Tarvitsemme hänelle kaiken tuen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyritään pitämään puheenvuorot siinä minuutissa, niin useampi ehtii käyttämään puheenvuoron tämän keskustelun yhteydessä. — Edustaja Kiljunen.

17.32 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäkin pääministerille kiitos siitä, että olette tämän ilmoituksen tuoneet näinkin nopeasti tänne eduskuntaan, ja minä arvostan myöskin sitä, että hallitus näin kokonaisvaltaisesti on tässä läsnä kuuntelemassa tämän tärkeän keskustelun.

Tässä ei nyt ongelmana itse asiassa ole se turvapaikanhakijoiden tai siirtolaisten määrä sinänsä, vaan ongelma on se, että tässä on taustalla valtiollinen toimija, joka on välineellistännyt tämän turvapaikkahakujärjestelmän. Hallituksen toimet ovat olleet tarpeen, ja ne ansaitsevat kaiken kiitoksen ja eduskunnan tuen.

Tämä Venäjän häikäilemättömyys näkyy kolmesta eri kulmasta: Ensimmäinen kulma on se, että tuotetaan epäjärjestystä rajallemme ja turvattomuuden tunnetta suomalaisille kansalaisille. Toiseksi tässä käytetään hyväksi haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä — myöskin inhimillinen kulma on tässä järkyttävä. Kolmanneksi Venäjä näillä toimillaan on murtamassa sitä kansainvälistä suojelujärjestelmää, joka Geneven sopimuksella 1951 luotiin tähän maailmaan, ja tämäkin on häikäilemätön toimi.

Tämä raja, mistä on kysymys, [Puhemies koputtaa] ei ole vain Suomen itäraja, se on EU-raja, ja haluaisin kysyä hallitukselta: minkä tyyppisiin toimiin te nimenomaan tämän kansallisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisen kannalta [Puhemies koputtaa] olette Euroopan unionissa valmiita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen.

17.34 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä käyttää näitä ihmisiä, siirtolaisia, kiusanteon välineenä Suomea kohtaan. Tämä on ala-arvoista toimintaa. On hyvä, että hallitus on toiminut asiassa, ja niin kuin tämäkin keskustelu osoittaa, niin täältä kyllä tulee tuki toimille, millä vahvistetaan Suomen turvallisuutta ja pidetään siitä huolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

On toivottavaa, että nämä tehdyt toimenpiteet riittävät, mutta ajat ovat sellaiset, että siihenkin pitää varautua, että eivät riitä, ja haluan siltä varalta kannustaa hallitusta valmistelemaan pykälät sen itärajan viimeisenkin raja-aseman sulkemiseksi. Ja haluan yhtä lailla kannustaa siihen, että varaatte riittävät resurssit Rajavartiolaitokselle ja muille turvallisuusviranomaisille tämän tilanteen hallitsemiseksi. Isänmaan turvallisuus on nyt kaikista tärkeintä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

17.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää määrätietoisesta toiminnasta teitä, pääministeri Orpo, sisäministeri Rantanen, puolustusministeri Häkkänen ja koko valtioneuvosto. Naapuria emme voi valita mutta onneksi ystävämme voimme.

Luin sisäministeriön rajavartio-osaston muistion, jossa todetaan: ”Poliisin arvion mukaan maahan saapuvien ihmisten mukana Suomeen todennäköisesti saapuu sisäistä turvallisuutta vaarantavia henkilöitä, joista osalla voi olla rikostausta”. Ja he jatkavat: ”rikoksiin syyllistyneitä henkilöitä, rikollisjärjestöjen jäseniä, siviileiksi tekeytyneitä sotilaita. Suuri hakijamäärä mahdollistaa myös erilaisten kansallista turvallisuutta vaarantavien henkilöiden tai joukkojen tarkoituksellisen lähettämisen Suomeen.”

Kysyisin teiltä, sisäministeri Rantanen, miten nyt tulleiden henkilöiden kohdalla varmistetaan, että siellä ei näitä sisäministeriön esille nostamia henkilöitä ole?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen. — Ei, anteeksi. — Edustaja Vigelius.

17.36 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tällainen nähty hallitsematon siirtolaisuus niin Välimerellä kuin sitten meitä vastaan nyt Venäjän välineellistämänä siirtolaisuutenakin on molemmissa hyvin viheliäinen ilmiö. Siinä on sijaiskärsijöinä tavallisia ihmisiä mutta sitten myös täällä vastaanottavalla puolella me valtioina, meidän järjestys, meidän viranomaisresurssit, meidän sisäinen ja ulkoinen turvallisuus.

Hallitus on nyt poikkeuksellisesti sulkenut suuren osan itärajaa, ja se on ollut oikeasuuntainen toimi. Tuleva näyttää, tuleeko se riittämään vai onko meidän tehtävä enemmän. Sen takia meidän täytyy pitää käytössämme, mahdollisuuksien rajoissa, myös kovemmat toimet — sellaiset toimet, mitä on nähty myös muissa EU:n ulkorajamaissa. Meidän on muistettava, että sinne, missä liha on pehmeää, myös veli venäläisen pistin löytää, ja siksi meidän on uskallettava olla kovia tämän uhkan edessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

17.37 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että eduskunta ehti muuttaa lakia ja päivittää sen toimivaksi myös välineellistetyn maahanmuuton osalta, ja on hyvä, että hallitus on näitä keinoja järjellä käyttänyt. Pääministeri totesi, että tässä on koetettu avata myös diplomaattisia kanavia ja on tiedossa, että rajavaltuutettujen ainakin tällainen muodollinen yhteys toimii edelleen.

Kun edellisen kerran, seitsemän vuotta sitten, Venäjä teki tämän harjoitusluontoisen vastaavan operaation Norjan ja Suomen pohjoisosien kautta, niin silloinhan se saatiin juuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

näitten korkean tason yhteyksien avulla katkeamaan. Nyt kysyisinkin lähinnä sitä, minkä hallitus arvioi syyksi sille, että tämä tällä kertaa on kohdistettu pelkästään Suomeen eikä Norjaan. Onko Norjan kanssa ollut yhteistyötä, yhteyksiä, että meillä sitten tämän mahdollisesti jatkuessa on kuitenkin yhteiset toimintalinjat ja yhdessä myös näitä [Puhemies ko-
puttaa] diplomaattisia kanavia pystyttäisiin käyttämään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kulmuni.

17.39 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä yhdyn luonnollisesti niihin kiitoksiin, mitä pääministerin ilmoitus saa, ja myös siihen tukeen, mitä oppositio on hallitukselle tässä asiassa osoittanut. On erittäin tärkeää, että tämmöisissä vakavissa kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä koko eduskunta voi olla mahdollisimman yhtenäinen.

Aina kannattaa varautua kuitenkin pahimpaan, ja varautumisesta ei varmasti ikinä ole mitään haittaa. Täällä on viitattu viime vaalikaudella hyvässä yhteistyössä tehtyyn lainsäädäntöön, mutta tuolloinhan kuitenkin tämä rajamenettely ei sitten lopulta menestynyt hallintovaliokunnan käsittelyssä. Se olisi varmastikin seuraava askel, joka olisi nyt syytä saada voimaan. Joten kysynkin arvoisalta sisäministeriltä: missä aikataulussa te tavoittelette tuon rajamenettelyn tuomista eduskuntaan siten, että se myös eduskunnan seulan läpi pääsisi? Kannustan kyllä EU-vaikuttamisessa Suomea ottamaan erittäin tiivistä yhteistyötä EU:n ulkorajavaltioden kanssa, koska me emme ole ainutkertaisessa tilanteessa. Vastavaa toimintaa on valitettavasti nähty muuallakin EU:n ulkorajoilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.40 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): [Mikrofoni ei avaudu] Lähtihän se. — Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Kiitän hallitusta ja kaikkia toimijoita erinomaisesta työstä. Nyt on maamme kansallinen turvallisuus uhattuna. Järjestys ja turvallisuus, isänmaan turvallisuus on uhattuna. Toimimme nyt riittävästi, tehokkaasti ja nopeasti. Nyt on erityisen poikkeukselliset olosuhteet. Välineellistäminen, hybridi-isku on käynnissä. Nyt on tehostettava rajavalvontaa, mihin liittyy olennaisesti raja-asemien sulkeminen ja rajan sulkeminen ja liikkeen, liikenteen estäminen. Isänmaan turvallisuus on nyt ykkösasia. Tämä ei ole pelkkä turvapaikkakysymys, tämä on meidän maamme turvallisuuskysymys. Tämä ei ole ideologinen eikä hallitus- ja oppositiokysymys, tämä on yhteinen asia. Olemme valmiit ja varautuneet. Meidän politiikkojen tärkein tehtävä on varmistaa Suomen turvallinen arki. Nyt tarvitaan sitä tärkeintä ominaisuutta, rohkeutta, joka on välttämätöntä. Kysyn: onko kansainvälisiä sopimuksia syytä tarkistella? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

17.42 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on liki yksimielinen paria puoluetta lukuun ottamatta. Kansa on käytännössä katsoen vielä enemmän samaa mieltä siitä, että meidän pitäisi laittaa raja kiinni ja tämä tietynlainen hässäkkä oikeasti loppuisi. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Kysynkin: onko hallituksen tarkoitus tämä laki jatkossa korjata, ettei yksittäinen ihminen pääse leikkimään tämän lain tulkinnal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

la ja tee meidän hyvistä, rajallakin olevista virkamiehistä jopa naurettavia? [Li Andersson: Täysin asiatonta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin pääministeri totesi tässä omassa ilmoituksessaan, toimiva ja vakaa raja on niin Suomen kuin Venäjän etu. Tähän näkemykseen on helppo yhtyä. Me sosiaalidemokraatit, niin kuin puolueemme puheenjohtaja Lindtman tuossa totesi aikaisemmin, tuemme hallitusta tämän raja-asian asiallisessa hoitamisessa ja annamme sille kaiken tukemme. Vakaa ja toimiva raja on tässä tasavallassa meidän kaikkien kansanedustajien yhteinen asia.

Haluamme myös kiittää meidän rajoilla toimivia viranomaisia siitä työstä, jota he tälläkin hetkellä rajojen suojaamisessa tekevät tuolla ulkona pakkasessa. Haluaisin sanoa, arvoisa pääministeri, teille ja sisäministerille: Rajavartiolaitoksen rahoituksessa pitkällä aikavälillä on kuitenkin laskeva kehys. Rajavartiolaitoksen resurssit pitää turvata niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Tänäkin täällä salissa, ja itse pääministerin puheessakin, annettiin ymmärtää, että tämä tilanne tuskin jää tähän, vaan odotettavissa on ilkeyksiä vielä pidemmän aikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

17.44 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin iloinen ja ylpeä tästä eduskunnasta — siitä, että me voimme olla vaikeissa asioissa yksituumaisia ja tukea hallitusta silloin, kun on vakava paikka. Varautuminen kannattaa aina ja myös muissa kysymyksissä. Voihan olla, että hybridihyökkäys kohdistuu joihinkin muihin sektoreihin. Kysynkin ministereiltä: Miten näette ruokaturvan, energiaturvan, tämän tyyppiset kysymykset? Onko niissä nyt tehty kaikki se varautuminen, mitä tulee olla aina kotivaraneuvonnasta lähtien?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

17.45 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluan tässä myöskin yhtyä kiitoksiin hallitukselle ripeästä toiminnasta mutta myöskin ennen kaikkea meidän viranomaisille, jotka tällä hetkellä myös tekevät työtä sen eteen, että rajaturvallisuus on kunnossa. Tilanne on hyvin huolestuttava, ja pidän hyvin tärkeänä sitä, että tästä salista tulee yksituumainen viesti yli hallitus- ja oppositiorajojen, että Suomea ja suomalaista yhteiskuntaa ei voi horjuttaa, ja siitä haluan myöskin omasta puolestani lausua kiitokset kaikille oppositiopuolueille.

Arvoisa rouva puhemies! Tilanne voi kuitenkin tästä eskaloitua. Jos me katsomme, miten tällaiset hybridi-vaikuttamisen tilanteet ovat kehittyneet esimerkiksi muissa Euroopan rajavaltioissa, niin ne ovat voineet saada hyvin huolestuttavia piirteitä. Siksi kysynkin: onko jotain lainsäädännön kohtaa, mitä pitäisi vielä täsmentää, jotta teillä hallituksessa mutta myöskin viranomaisilla olisi vieläkin vahvemmat mandaatit ja valtuudet toimia, mikäli tilanne tästä lähtee vielä pahenemaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tähän väliin pääministerin, sisäministerin ja eurooppaministerin vastaukset, ja sen jälkeen jatketaan keskustelua. Täällä on vielä runsaasti puheenvuoroja. — Pääministeri, olkaa hyvä. Onko kolme minuuttia liian tiukka vaatimus? [Petteri Orpo: Yritetään!]

17.46 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Haluan aloittaa kiitoksilla siitä, että tämä tuki täältä eduskunnasta kaikilta puolueilta on näille tehdyille toimille niin vahva. Se on kaiken lähtökohta, niin kuin sanoin tuossa omassa puheenvuorossanikin. Se viesti on vahva: meitä ei voi horjuttaa. Tämä on aivan oleellinen asia.

Kommentoin joitakin asioita, ja sitten muut ministerit jatkavat osaltaan.

Ensinnäkin sanon sen, että me todellakin seurataan tätä, ja me toimimme edelleenkin päättäväisesti ja vahvasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Totta kai ensisijainen tavoite on se, että tilanne purkaantuu — se on Venäjän käsissä. Toivottavasti he tekevät sen, koska tämä haittaa tavallisten Suomessa asuvien venäläisten elämää. He ovat syyttömiä tähän, he kärsivät tästä. Edustaja Saarikko tästä kysyi, ja kyllä tämä on varmasti meidän yhteinen viesti täältä eduskunnasta. Tämä ei ole heidän vikansa.

Olisi Venäjän etu, että tämä tilanne purkaantuu. Jos tämä ei korjaannu, ja siihen on varauduttu, niin sitten me teemme lisää toimia. Kuten tiedetään, niin hallitus oli jo valmistellut vieläkin järeämmän toimen tähän vaiheeseen, mutta laillisuusvalvoja ei vielä katsonut kriteerien täyttyvän. Mutta tämä on vahva toimi, tätä ei pidä väheksyä. Tämä on erittäin jyrkevä, ja tässä on tilaa perääntyä. On hyvä myöskin, että on rahkeissa varaa tehdä enemmän. Rajavartiolaitoksella on vielä myöskin keinovalikoimassa — näidenkin päätösten puitteissa, joita on tehty — rajatilannetta pitää rauhallisena.

Ehkä omasta näkökulmastani nostan esille tämän kansainvälisen ulottuvuuden. Me ollaan koko ajan pidetty meidän naapurit ja kumppanit hyvin tietoisena. On erittäin tärkeää pitää yhteyttä Viroon ja Norjaan, jotka ovat lähimmät rajamaat Venäjän kanssa. Norjan pääministeri muun muassa viestii, miten he seuraavat erittäin tarkasti tilannetta ja ovat valmiita tekemään ratkaisuja, koska meillä on pelkästään kohta Raja-Jooseppi auki. Viron rajalla on vastaava ilmiö. Heillä on ollut viitteitä tästä. Tämä ilmiöhän on nähty jo Puolan rajalla aikaisemmin, Valko-Venäjän rajalla, Latvian rajalla, mutta Venäjän rajoista ainoastaan Suomen rajalla tämä ilmiö toistaiseksi. Mutta tämä on yhteinen. Siksi tämä yhteistyö on tärkeää.

EU:n suuntaan on tiivis yhteys koko ajan, [Mika Kari: Oikein!] vahvaa tukea komissiolta ja Euroopan parlamentilta. Näistä eurooppaministeri voi vielä kertoa lisää. Tämä on hyvin huomioitu. Euroopassa ymmärretään se, että tässä ei ole nyt lukumäärästä kysymys. Nämä määrähän näyttävät varsin pieniltä, kun katsoo tuolta Etelä-Euroopan näkökulmasta, mutta he ymmärtävät, mistä tässä on kyse. On ollut tärkeää saada se viesti Eurooppaan, Euroopan unionin päättäjille, että tässä on kyse nimenomaan Venäjän vaikuttamisesta Eurooppaan Euroopan unionin rajalla.

Frontexin apua on jo luvattu, mutta me valmistellaan pyynnöstäni myöskin valtioneuvoston piirissä ikään kuin apupakettia komission puheenjohtajan kysymyksen perusteella siihen, mitä kaikkea EU voi meidän puolestamme tehdä. Totta kai se on se vahva tuki, mutta ehkä se lämmin käsi ja sanat eivät riitä, vaan mietitään myöskin, mitä konkreettista voimme sieltä saada, jos tämä tilanne pahenee. Minä luotan siihen, että me emme ole yksin tässä asiassa, mutta ensisijaisesti se vastuu on siellä rajalla, meidän ihmisillä, meidän viranomaisilla ja niillä päätöksillä, mitä me tehdään täällä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Tähän säädösympäristöön korjauksia on tehty viime kaudella. Niitä tehtiin vuosien 15—16 kriisin keskellä, tiukennuksia ja parannuksia, mutta vielä on paljon tehtävää. Kv-sopimuksissa, kv-lainsäädännössä ja EU-lainsäädännössä on korjattavaa, mutta yleisesti ottaen pitää muistaa, että pienen valtion etu on myöskin se, että on olemassa kv-sopimuksia ja monenkeskinen sopimusperusteinen järjestelmä. Se pitää meidän muistaa myöskin täällä, kun keskustellaan. Mutta ehkä annan tästä ministereiden jatkaa. [Mika Kari: Lisää rahaa Rajavartiolaitokselle!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sisäministeri Rantanen.

17.50 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensin haluan myös omalta osaltani esittää kiitokset siitä tuesta, mitä oppositio on tässä äärimmäisen vaikeassa tilanteessa osoittanut. Se on jopa hyvin sydäntä lämmittävää, koska silloin, kun viimeksi tässä salissa oli näin valtava yhtenäisyys, me haimme yhdessä Natoon. Ja nyt me olemme tässä tilanteessa ja sali on todella yhtenäinen, ja minusta se on erinomaisen hyvä viesti nimenomaan tähän tilanteeseen — että naapuri näkee, että ei täällä pysty suomalaisia tällä tavalla horjuttamaan ja saamaan eripuraa aikaan. Kun me ajaudumme kriisiin, me tulemme vielä lähemmäksi toisiamme riippumatta siitä, että me hyvin kovaakin välillä debatoimme poliittisesti. Pidän sitä äärimmäisen arvokkaana. Se on se vahvuus, joka takaa sen, että Suomi ei horju tässäkin tilanteessa. Haluan siitä todella erityisesti kiittää kaikkia yli puoluerajojen.

Ja sitten seuraavat kiitokset. Oikeastaan olen ne antanut jo moneen kertaan, mutta sanon edelleen tässä, että meillä on erittäin sitoutunut ja ammattitaitoinen Rajavartiolaitos. Meillä on erittäin hyviä viranomaisia poliisissa, Puolustusvoimilla, Tullissa, Maahanmuuttovirastossa, jotka tukevat tällä hetkellä Rajavartiolaitosta työssään.

Pienen Suomen vahvuus tulee siitä, että tässä tilanteessa pystytään hyvin sujuvasti tekemään yhteistyötä näissä asioissa ja erityisesti turvallisuusasioissa. Meillä on muun muassa tässä maassa poliisin, Tullin ja rajan yhteistyö, ja on Euroopan laajuisestikin hyvin merkittävää, että meillä pystytään tällä tavalla todella hyvin tekemään työtä. Me olemme hyvin varautuneet — viranomaiset ovat varautuneet — myös tilanteen vaikeutumiseen ja pitkitymiseen, ja se tietenkin edellyttää sitä, että kaikki työskentelevät samaan suuntaan ja tuki tälle toiminnalle löytyy.

Mitä sitten tulee tähän EU-vaikuttamiseen, niin olen itsekin omia kollegojani pitänyt jatkuvasti ajan tasalla niin Pohjoismaissa kuin Baltian maissa ja muun muassa Puolassa, jotka myös ovat rajavaltioita, ja tuki sieltä on varsin voimakas. Olen myös ollut keskusteluissa komissaari Johanssonin kanssa, ja tukea sieltä tulee.

Haluan myös todeta sen, että tämä kyseinen välineellistetty tilanne on ollut kyllä EU:ssa aika pitkään kivenä kengässä. Toimia on kyllä tehty, esityksiä on tehty. Muun muassa meidän hallitusohjelmassamme esitetään, että EU-tasolla tällaisessa välineellistämistilanteessa tulisi voida keskeyttää turvapaikkahakemusten vastaanottaminen väliaikaisesti. Tällä toimella me saisimme tämän välineellistämisen työkalun vihamielisiltä valtioilta kokonaan pois. Tätä viestiä olen kumppaneille ja yhteistyökumppaneille vienyt, ja sieltä on tullut tukea tälle ajatukselle. Se on kova toimenpide, mutta voi olla, että se on Euroopassa välttämätön toimenpide. Nyt me puhumme väliaikaisesta asiasta.

Ja, arvoisa puhemies, jos aivan pienen hetken saan vielä jatkaa, niin ehdin tässä muutamia asioita todeta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan sitten vielä uusi ministerikierros loppuun.

Tässä pääministeri jo tämän totesikin, mutta sanon sen tässäkin, että me seuraamme tätä tilannetta herkeämättä, koko ajan. Viranomaiset seuraavat, ja niin seuraavat myös ministeri ja koko valtioneuvosto. Ja mikäli tilanne edelleen jatkuu, me tulemme tekemään lisätoimia. Lisätoimet ovat kovempia toimia. Mikäli tämä tilanne purkaantuu, emme me luonnollisestikaan jätä raja-asemia kiinni. On nimittäin niin, että nyt tällä hetkellä erityisesti tämä laillinen rajanylitys, mikä on sujunut monia kymmeniä vuosia aika sujuvasti, on käytännössä katsoen aika lailla seis tässä maassa. Mutta siihen voitte luottaa, että meillä ovat silmät auki ja hanska ei täris. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Eurooppaministeri Adlercreutz.

17.55 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää tästä rakentavasta, pragmaattisesta ja rauhallisesta keskustelusta. Se ei välttämättä ole ihan sitä, mitä siellä idässä toivottiin, mutta se on se tapa, millä me käsittelemme näitä asioita.

Edustaja Honkonen kysyi EU-vaikuttamisesta. Olin eilen ja toissa päivänä Strasbourgissa vaikuttamassa Suomen kannalta keskeisiin EU-kysymyksiin. Tapasin komissaareja, tapasin kaikkien suurimpien parlamenttiryhmiä johtoa, tapasin puhemiehen ja muutaman meille läheisen maan EU-ministerinkin. Kaikille vein tämän saman viestin, kerroin tilanteesta. Kaikki olivat siitä tietoisia. Kerroin toimista, mitä olemme tehneet, miksi me olemme ne tehneet. Kerroin Venäjän toiminnasta ja siitä, että tässä ei ole kysymys spontaanista tapahtumasta, vaan valtiollisesta toimijuudesta sen takana. Tuki oli kauttaaltaan vahvaa, ja sama tuki heijastui myöskin toissa päivänä parlamenttitalissa käytyyn keskusteluun. Jos olen ymmärtänyt oikein, Eero Heinäluoma oli ainakin jossain määrin osasyylinen siihen, että se hyvä keskustelu syntyi, ja sekin käytiin hyvässä hengessä. Ymmärrys oli laajaa. Suomi sai jokaisesta ryhmästä tukea, ja nähtiin tilanteen vakavuus ja tuettiin meitä toimitamme.

Puhuin myöskin komissaarien kanssa tulevaisuudesta. Meidän rajamme on siellä, missä se on. Venäjä on rajan toisella puolella. Esitin ajatuksia siitä, että erityisesti koheesiorahaa jaettaessa nämä raja-alueet tulisi ottaa kriteerinä mukaan. Ei ole Euroopankaan turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaista, että rajalla olevat alueet tyhjentyvät ihmisistä. Siitä tulee jatkuessaan myöskin Eurooppaa koskevaa turvallisuuskysymys. [Sanna Antikainen: Kiitos tästä!] Tuntui siltä, että nämä ajatukset uusien kriteerien harkitsemisesta otettiin varsin positiivisesti vastaan. [Sanna Antikainen: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan edustajien puheenvuoroilla, ja sen jälkeen otetaan vielä ministereiltä puheenvuoroja. — Edustaja Kiuru.

17.58 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansallinen yhtenäisyys ja eduskunnan yhtenäisyys ovat tässä tilanteessa aivan keskeisen tärkeitä, mikä on täällä moneen kertaan todettu, mutta se kyllä lämmittää mieltä ja sen voi vielä kerran sanoa. Yhtenäisyyttä tässä eduskunnassa on harjoitettu aikaisemminkin. Nato-päätös mainittiin. 2019 saatiin tiedustelulait. Se edellytti perustuslain muuttamista ja vahvaa yhtenäisyyttä tässä salissa, ja sitä löytyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Tässä nopeasti muuttuvassa tilanteessa tiedustelutiedolla on tärkeä merkitys. Sitä tiedustelutietoa, mitä valtiojohto saa, ei tietenkään voi tässä kertoa, mutta sen ehkä voitte kertoa, ovatko tiedustelulain antamat mahdollisuudet riittävät. Onko laki, lait, ajan tasalla? Onko ilmennyt joitain sellaisia piirteitä, joita tarvitsisi vielä tarkentaa, jotta valtionjohto saa kaiken sen tiedon, ennakkotiedon, mitä päätöksenteon tueksi tässäkin tilanteessa tarvitaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

17.59 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Omaltakin osaltani haluan yhtyä näihin kaikkiin kiitoksiin, mitä hallitukselle on esitetty. Ripeää toimintaa. Se, että me nyt lähdetään soveltamaan ensimmäistä kertaa tätä lainsäädäntöä, on millintarkkaa työtä, mutta siitä huolimatta te olette pystyneet todella nopeasti toimimaan. Kiitos myös eurooppaministerille tästä viimeisestä tiedosta, minkä toitte. Lämmin tuki, kiitos, kun olette tehnyt tätä työtä Suomen eteen. Oppositiolle kuuluu totta kai iso kiitos, erityisesti puheenjohtajien Lindtman ja Saarikko puheenvuoroista. Niistä lähti todella yksimielinen viesti Venäjälle, ja suuret kiitokset niistä.

Tässä kun on ollut keskustelua nyt tästä apulaisoikeuskanslerin toiminnasta, niin siitä huolimatta, että viime kaudella lainsäätäjän selkeä tahto oli, että tehdään uutta lainsäädäntöä tällaista tilannetta varten, siitä huolimatta, että se on tämän eduskunnan tahtotila, siitä huolimatta, että hallitus on yrittänyt edetä ja että kansan takana mediakin on kompannut, niin meillä on kuitenkin oikeusvaltio, ja joskus se, miten se on rakennettu, voi olla yhden ihmisen varassa se tulkinta. Me kunnioitetaan sitä ja sen pohjalta mennään eteenpäin, vaikka se olisi varamies. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.01 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin kiitoksiin tässä salissa on äärettömän helppo yhtyä, mutta vielä haluan tuoda esille Kaakkois- ja Itä-Suomen tilannetta. Meillä on esimerkiksi Kouvolassa neljä prosenttia väestöstä venäläisiä, ja se on meille tosi tärkeä osa meidän kaupunkiamme. Siellä on opiskelijoita, perheitä ja lapsia, ja se, mistä olen huolissani yleisessä keskustelussa, on se, että semmoinen Venäjä-viha vähän leijuu nyt siellä meidän kulmillamme. Minua huolestuttaa se, millä tavalla se vaikuttaa näitten ihmisten arkeen ja siihen, että he voivat rauhallisin mielin olla meillä Suomessa. Toivon, että sillä samalla rauhallisella tavalla, millä tavalla, pääministeri ja sisäministeri, olette tätä asiaa kommentoineet, muistaisitte pitää myös tätä asiaa esillä, että niillä, jotka täällä ovat, jotka asuvat, jotka tekevät töitä, ei ole syytä olla huolissaan ja he voivat elää ihan turvallista arkea. Sinne suuntaan on kenenkään turha kohdistaa vihaa, vaikka tilanne huolestuttaa ja ehkä pelottaa ja herää huolia siitä ajasta. Koetetaan rauhoittaa, että näillä ihmisillä on täällä ihan kaikki oikeudet olla rauhassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hanna Räsänen.

18.02 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ajassa on erittäin tärkeää toimia viipymättä ja jämerästi, ja näin on kyllä hallitus toiminutkin. Tästä vilpittömästä kiitosta teille. Sain olla itse viime vaalikaudellakin hallintovaliokunnan jäsenenä, ja jaan myös kiitokset täällä silloisille oppositio puolueille, jotka tekivät yhteistyötä meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

kanssamme siellä, ja yli puoluerajojen saatiin tämä rajavalvontalaki sitten siihen kuosiin, missä se on nyt tällä hetkellä.

Meidän pitää kuitenkin katsoa koko ajan eteenpäin, ja varmaan uudellekin lainsäädännölle on tarvetta. Kysyisinkin nyt vielä sisäministeriltä, kun on varmaan erittäin tärkeätä, että mahdolliset turvapaikkahakemukset saataisiin käsiteltyä tosi nopeasti mahdollisimman lähellä rajan pintaa ja toimittaisiin sitten sen mukaisesti, onko henkilöllä oikeus turvapaikkaan vai ei, niin kysynkin, että kuinka nyt etenee tätä rajamenettelylaki ja nämä järjestelykeskusasiat, koska nehan edesauttaisivat sitten sitä, että saataisiin käsiteltyä ne asiat siellä rajan pinnassa nopeasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie.

18.03 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri sanoi siinä alussa, niin Suomen itärajalla on vakava rajaturvallisuuden häiriötilanne ja Venäjä on järjestänyt Suomen rajoille satoja henkilöitä, joilla ei ole viisumia ja oleskelulupia. Kansallinen turvallisuus on yhteinen asia, ja on ollut todella tärkeää tämä keskustelu, minkä eduskunta on nyt käynyt. Kiitos hallitukselle ripeästä ja vahvasta toimenpiteestä ja kiitos eduskunnalle, kaikille puolueille tästä hyvästä keskustelusta ja yhteisestä tahtotilasta. Viesti on selvä, että tällaisessa hybridivaikuttamistilanteessa Suomea ei horjuteta ulkopuolelta. On todella tärkeää, että hallitus toimii myös tämän rajamenettelyn ja järjestelykeskusten kanssa.

Nyt on tilanne niin, että pohjoisesta tai itärajalta ainoastaan Raja-Joosepin raja on auki, ja Raja-Joosepista kun lähtee Ouluun, niin siinä menee autolla seitsemän tuntia, ja Oulusta kun lähtee autolla Helsinkiin, siinä menee seitsemän tuntia, eli matka sieltä Raja-Joosepista on Ouluun yhtä pitkä kuin täältä Helsingistä Ouluun. Ja nyt tilanne on se, että sieltä joudutaan kускаamaan ihmisiä, jokainen, melkein sata tänäänkin, Ouluun. Toivoisinkin, että sisäministeri saisi vielä mahdollisuuden vastata siihen, että miten nämä järjestelykeskus ja rajamenettelyn asiat etenevät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

18.04 Kaisa Garedew ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on puolustamisen arvoinen maa, jonka suvereniteettia ja turvallisuutta meillä on vastuu ja velvollisuus suojella. Lämpimät kiitokset hallitukselle ripeistä otteista Venäjän hybridioperaation pysäyttämiseksi.

Haluan kiittää myös viime eduskuntakaudella Riikka Purran johtamaa hallintovaliokuntaa sekä perussuomalaisia, joiden sinnikkään työn tuloksena rajapykälät lopulta yksimielisesti säädettiin — luojan kiitos. Nyt on selvää, että kaikki Suomeen pyrkivät ihmiset eivät ole aitoja pakolaisia eikä heihin tule suhtautua sellaisina. On jo käynyt ilmi, että osa on antanut rajaviranomaisille virheellisiä tietoja kansalaisuudestaan. Venäjä käyttää näitä ihmisiä törkeästi ja julmasti hybridivaikuttamisen välineenä. Ainoa vaihtoehto on osoittaa selkeästi, että tämä tempu ei toimi. On hienoa kuulla, että jos tilanne jatkuu tai pahentuu, jatkotoimenpiteitä on valmisteilla Suomen turvallisuuden puolesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

18.06 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää, mutta toisin kuin täällä ehkä yksilöidymmin kiitellään vain tiettyjä, niin minä haluan kyllä kiittää ihan kaikkia puolueita ja erityisesti hallitusta nyt näistä toimista ja myös pääministeriä tiedonannosta — mutta myöskin edellistä hallitusta ja edellistä eduskuntaa siitä, että osoititte silloin sitä jämäkkää yhteistyötä, mitä rajavartiolain uudistaminen silloin edellytti. Nyt nykyinen hallitus pystyy sitten tämän rajavartiolain mukaan toimimaan.

Venäjän aloittamassa välineellistetyssä maahantulossa on kyse kansallisesta turvallisuudesta, niin kuin tässä on jo todettukin. Pelkään pahoin, että tämä välineellistetty maahan-tulo ja nämä toimet, mitä nyt olemme nähneet, ovat vain alkusoitto tässä laulussa ja olemme ehkä korkeintaan ensimmäisessä säkeistössä siinä kyseisessä laulussa. Ja jos tämä laulu lähtee etenemään epätoivottuun suuntaan, niin todellakin toivon, että tässä salissa se yhteistyö säilyy edelleen, kun pakkaneen rajoillamme kiristyy ja myöskin ne toimet todennäköisesti sieltä Venäjän puolelta [Puhemies koputtaa] kiristyvät, niin silloin myöskin hallituksen toimet toivottavasti kiristyvät. Silloin mitataan todella sitä yhteistyötä [Puhemies: Aika!] ja sitä yhteishenkeä, että Suomi ei horju [Puhemies koputtaa] eikä taivu tällaisen hybridivaikuttamisen alla. Vielä uudistan [Puhemies: Aika on ikävä kyllä päättynyt edustaja Nikkaselta!] edustaja Karin kysymyksen Rajan resursseista. Toivon ministereiltä vastausta myös tähän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.08 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin keskeistä tunnistaa naapurimme Venäjä nykyisellään diktatuurina, jossa ei kunnioiteta ihmisoikeuksia eikä noudateta kansainvälisiä sopimuksia. Tämä karu todellisuus on käynyt selväksi Venäjän käynnistämästä hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan ja siellä tehdyistä sotarikoksista. Venäjän vaikutus tilanteessa on arvaamaton, ja se käyttää hallitsematonta maahanmuuttoa keinona edistää omia valtapyrkimyksiään.

Suomen hallituksen päätöksenteossa näkyy päättäväisyyttä, ja vastuuviranomaiset, erityisesti Rajavartiolaitos, ovat osoittaneet väsymättömän vankan ammattitaitonsa. Haluan kiittää hallitusta ja viranomaistahoja erinomaisesta työstä, jonka avulla tässäkin tilanteessa edistetään Suomen ja suomalaisten turvallisuutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

18.09 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Totta tosiaan tässä nyt on kyse hybridiopeaatiosta meidän maatamme kohtaan — ei siis ole kyse turvapaikkapolitiikasta, maahanmuutosta tai vastaavasta, vaan Venäjän valtion masinoimasta operaatiosta. Ainoa hyvä asia tässä tilanteessa on tämän salin laaja yksimielisyys. Kiitos teille kaikille siitä.

Venäjän toimintatapoihin on muualla kuulunut esimerkiksi se, että maa on ujuttanut tulijoiden joukossa omia turvallisuuspalveluiden viranomaisia tai henkilöstöä, ja selvää onkin, että akuutin kriisin jälkeen on varmaankin katsottava jatkotoimenpiteitä lakien ja toimivaltuusasioiden suhteen yhdessä Rajavartiolaitoksen kanssa.

Lopuksi haluaisin kiittää meidän rajamme miehiä ja naisia. Nyt kaikki todella näkevät, mitä te teette etulinjassa meidän turvallisuutemme eteen, ja rouva sisäministerille tietenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

kiitos. Ja lopuksi vielä haluaisin erityisesti eurooppaministeriä [Puhemies koputtaa] kiittää näin itäsuomalaisena, pohjoiskarjalaisena tästä Itä-Suomen asian esiin ottamisesta myös siellä Euroopassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.10 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne maamme itärajalla on erittäin haasteellinen ratkaista, koska naapurimme on laajentumishaluinen diktatuuri, joka on osoittanut viime vuosien aikana pyyhkivänsä pöytää kaikilla kansainvälisillä sitoumuksilla ja ehkä jopa ihmisyyden perusarvoilla. Me taas olemme sivistynyt oikeusvaltio, joka on pohjannut kaikki toimensa aina vallitsevaan lainsäädäntöön ja kansainväliin sopimuksiin, joten tässä suhteessa on selvä ristiriita siinä suhteessa, mitenkä voimme vastata näihin toimiin.

Toivon, että hallitus jatkaa edelleen sellaisen laillisen keinon löytämistä, jonka avulla koko itäraja voitaisiin sulkea. Tämä olisi painokas viesti Venäjälle Suomen päättäväisyydestä, mutta myös niille viattomille, lukemattomille ihmisille, joita Venäjä käyttää tällä hetkellä aseena Suomea vastaan, koska tällöin Venäjä menettäisi tavallaan sen kyvyn heidän välineellistämiseensä tällaiseen maahantuloon ja Suomen horjuttamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

18.11 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag vill börja med att tacka våra myndigheter, de som jobbar vid våra gränser men också de som försvarar vår rättsstat. Den här processen har visat att vi har en välfungerande statsmakt. Jag vill också tacka regeringen för att man beslutsamt har gått framåt. Det är viktigt att vi tydligt signalerar var vi står i de här frågorna.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu tänään on tärkeä. Se on tärkeä monilta osin. Meille kansanedustajille on suotu mahdollisuus näyttää, että Suomi on näissä asioissa on yhtenäinen. Se on viesti, tietysti Venäjälle ensisijaisesti, mutta myös Euroopalle ja koko maailmalle, että tämä maa on meille rakas ja me olemme yhtenäisiä siinä suhteessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen.

18.12 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvostolle ja muulle ylimmälle valtionjohdollemme: terästä selkärankaan! Suomea koetellaan, mutta me kestämmme, olemme selvinneet paljon pahemmastakin.

Maailma on saapunut synkkään aikaan, jota voi hyvin kuvailla toiseksi kylmäksi sodaksi. Venäjä harjoittaa häikäilemätöntä hybriditoimintaa, joka ulottuu laittomasta tiedustelusta kyberhyökkäyksiin, salamurhiin, talousrikoksiin, vaalivaikuttamiseen, ihmiskaappauksiin — Virossa tällainen on tapahtunut — muuttoliikkeen välineellistämiseen ja suurella todennäköisyydellä myöskin kriittisen infran tuhoamiseen. Koko keinovalikoima on käytössä. Venäjän presidentti Vladimir Putin on kansainvälisen rikostuomioistuimen etsintäkuuluttama henkilö.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Näinä aikoina on äärimmäisen tärkeää: 1) toimia nopeasti ja ennakkoiden, kaikkeen varautuen, 2) yhtenäisesti omia pelisääntöjämme kunnioittaen mutta ei sinisilmäisesti ja 3) yhdessä liittolaisten kanssa, yhdessä rintamassa ja väkevästi tähän idän uhkaan vastaten.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.14 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille tästä rajaturvallisuusilmoituksen tuomisesta eduskunnalle. Kiitos koko hallitukselle järeästä toiminnasta, rajaturvallisuuden turvaamisesta tähän asti. Erityisesti kiitos ministerit Orpo, Rantanen ja Häkkänen, ja tietysti ministerit Purra, Ranne ja Adlercreutz. Kiitoksen ansaitsee myös opposition tuki ja rajalla toimivien viranomaishenkilöiden osaava työpainos.

Venäjä toimii todella häikäilemättömästi, kuten tässä on todettu, käyttää siirtolaisia hyväkseen. Se on karua toimintaa ja tuomittavaa. Mutta tässä on kysymys suomalaisten turvallisuudesta. Entä jos tilanne eskaloituu? Kysynkin hallitukselta: miten kansainvälisiä sopimuksia silloin tulkitaan, jos tulee oikein karu tilanne tuolla rajalla ja massat tulevat? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.15 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toiminut tässä määrätietoisesti ja oikeasuhtaisesti, ja kiitokset siitä. Hallituksella on luonnollisesti myös eduskuntaa parempi tilannekuva, ja erilaisia skenaarioita on käyty läpi.

Minulla on ihan konkreettinen kysymys, joka liittyy siihen, että meillä on valmiuslaki. Nyt haluan korostaa, että minun mielestäni emme ole lähelläkään tilannetta, jossa me tarvitsisimme poikkeusolojen julistamista, mutta meillä on valmiuslaki, jonka 3 §:n 6 b kohta määrittelee itse asiassa rajaturvallisuutta koskevia asioita ja 122 c §:ssä on kerrottu ne toimenpiteet, joihin silloin voimme ryhtyä, mutta se edellyttää tietysti silloin tilannetta, jota täällä ehkä kollegat ovat kuvanneet eskaloitumiseksi tai että ei olla enää alkusoittotilanteessa vaan ollaan paljon pahemmassa tilanteessa. Eli ei kysymys ole enää siitä, että tulee rajoilta 1 000 tai 2 000, vaan pannaan nolla perään siihen. Eli haluan tällä korostaa sitä, että en ole penäämässä nyt valmiuslain käyttöönottoa, vaan pyydän tulkintaa siitä, että onko se siellä viimekätisenä keinovalikoimassa mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.16 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä tilanteessa kaikista tärkeintä on huolehtia rajojemme turvallisuudesta, luottaa toisiimme sekä huolehtia maamme eheydestä.

Hallitus on toiminut tässä tilanteessa ripeästi, ja iso kiitos siitä hallitukselle. Olemme myös useamman vaalikauden ajan laittaneet lainsäädäntöämme kuntoon, ja meillä on erinomaiset turvallisuusviranomaiset ja myöskin hyviä kumppaneita, kuten on tullut esille, esimerkiksi meri- ja rajavartiosto Frontex. Nämä hallituksen tekemät päätökset osoittavat, että Suomessa päätöksenteko toimii. Lainsäädäntömme on kunnossa ja voimme vastata nopeasti erilaisiin uhkiin, ja erityisesti se, mikä on meille nyt valjennut: meillä on erinomainen Rajavartiosto, joka kykenee toimimaan ketterästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

Venäjän toiminta aiheuttaa ymmärrettävästi ihmisissä hämmennystä, huoltakin. Samalla Venäjä myös testaa meidän suomalaisten keskinäistä luottamusta. Kaikissa tilanteissa meidän on pidettävä pää kylmänä [Puhemies koputtaa] ja luotettava toisiimme sekä turvallisuusviranomaisiimme ja vaalittava tätä kansallista yhtenäisyyttä, [Puhemies: Aika!] mikä tässäkin salissa on tänään tullut hyvin esille. Sisäinen hajaannus sataisi vain Venäjän laariin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

18.18 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hienoa kuunnella tätä keskustelua ja oikein käsin tuntea se yhtenäisyys, joka tässä asiassa on vallinnut. Se on paitsi tässä salissa myös ehkä laajemminkin yhteiskunnassa meidän paras tae myös sille, että tästä asiasta pidemmälläkin aikavälillä selviämme — vähän pahoin pelkään, että tämä ei taida ihan huomenna olla loppumassa. Valitettavasti joudumme todella todistamaan Venäjän muuttunutta käytäntöä, jossa he todella välineellistävät ihmisiä, käyttävät nyt sitten hybridisodankäynnin välineinä, mikä nyt sitten meillä tuolla rajalla näkyy. On varmasti niin, että kohtuullisen yksituumaisesti on otettu huomioon se, että keinovalikoiman pitää olla kunnossa, ja hallitus sitä tähänkin mennessä on hienosti käyttänyt. Mutta on selvää, että pitää huolehtia myös resursseista, koska just nythän se paine on näillä rajanylityspaikoilla mutta varmasti jossain vaiheessa, jos eskaloitumista tapahtuu, sitä tulee myös maastorajalle, jolloin tarvitaan varmasti myös erilaisia resursseja, jotta kykenemme rajat kokonaisuudessaan turvaamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.19 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvokas kiitos vastuuministereille ja koko valtioneuvostolle vahvasta ja ripeästä puuttumisesta Suomen turvallisuustilanteeseen itärajalla. Kiitos myös kaikille niille henkilöille, jotka turvaavat maatamme tälläkin hetkellä eri tehtävissä. On tärkeää, että olemme kaikki tässä salissa yhdessä takaamassa turvallisuutta suomalaisten arjessa. Suomalaiset tarvitsevat nyt vahvaa tiedottamista, ja tietoaahan sisäministerimme ja pääministerimme ovat kansalaisillemme välittäneet.

Toivon, että voimme tarkastella myös henkistä huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä. Toimintakykymme kriiseissä on tärkeä osa sitä, kuinka me selviämme. Kysynkin: kuinka valtioneuvosto aikoo toimia vahvistaakseen kansalaistemme henkistä huoltovarmuutta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt kaikki, jotka ovat pyytäneet puheenvuoroa, ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron, niin että lopun ajan käyttäisin ministereiden vastauksiin, koska tässä on tullut aika paljon kysymyksiäkin. Ja käsittääkseni puheenvuoron haluavat käyttää ministerit Ranne, Rantanen ja Häkkänen ja pääministeri. Haluaako pääministeri vastata ensin vai käyttää viimeisen puheenvuoron? — Selvä. Eliikkä mennään kahden minuutin puheenvuoroilla, niin että pääministerille jää aikaa. — Ministeri Ranne.

18.20 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Suomen turvallisuutta uhkaava Venäjä-operaatio yhdistää meitä suoma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

laisia. Tämä on se kaikkein suurin viesti, eli me rakastamme Suomea, ja kaikki olemme nyt Suomen puolella, ja kaikki olemme yhtenäisiä.

Kriittinen infra — ne näkymättömät ja näkyvät verkot ja niiden toimintakyky — kuuluu meidän, liikenne- ja viestintäministeriön, alaisuuteen, ja toki me olemme olleet koko ajan tilanteen tasalla. Meidän Liikenne- ja viestintävirasto Traficom alaisuudessa toimiva Kyberturvallisuuskeskus tuottaa koko ajan tietoturvallisuuden tilannekuvaa, antaa ohjeita, on laajasti yhteydessä muihin viranomaisiin, ja tätä työtä tehdään koko ajan. Olemme hyvin tietoisia siitä, että kyberhyökkäykset, tätä kautta meihin vaikuttaminen ja turvallisuuden horjuttaminen ovat yksi keino, johon Venäjä myös on valmis.

Me olemme myöskin varmistaneet koko ajan — itse asiassa viittaen tähän henkiseenkin kestävyYTEEN — että meidän nettiyhteytemme toimivat. Tästä, niin kuin tuossa kyselytunnilla jo nostin esiin, meillä on tällä viikolla tehty mittauksia, ja varmistetaan, että myöskin idässä ne toimivat, jotta voimme olla yhteyksissä ystäviimme, kaikkiin tärkeisiin, jotta ne arjen tavalliset asiat pyörivät. Se tuottaa myöskin sitä henkistä turvallisuutta ja varmuutta siitä, että asiat ovat hyvin.

Meillä on koko ajan ollut myöskin tiedossa ja pidämme siitä huolta virkavastuulla, että satamat ovat kunnossa, että meidän jäänmurtomme on kunnossa, että meillä liikkuvat ne kriittiset asiat: ihmiset, apu, kriittiset aineet — myöskin liittyen nyt sitten meidän kokonaishuoltovarmuuteen. Eli kyllä me, kaikki hallituksen ministerit ja hallinnonalat, olemme koko ajan erittäin aktiivisia ja ajan tasalla näistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Häkkänen.

18.23 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut entistä pahempaan suuntaan, ja on aivan varmaa, että tämä tilanne ei tästä ihan lähiaikoina tule helpottumaan, ei Suomen kohdalla, ei muiden kohdalla. Venäjä on monen vakavan ja vähän vähemmän vakavan asian takana, kuten arvata saattaa, ja tietysti muidenkin autoritääristen maiden operointi maalla, merellä, ilmassa ja kyberissä näkyy meille enemmän tai vähemmän kasvavassa määrin tulevina vuosina. Mutta Suomi on varautunut hyvin. Meillä on vahvat omat puolustuksen kyvykkydet ja siviiliviranomaisten kyvykkydet torjua erilaisia ilkeyksiä. Kuulutaan Natoon, kuulutaan Euroopan unioniin, ja meillä on vahva kansallinen yhtenäisyys. Ihmiset ovat valveutuneita ja sivistyneitä ymmärtämään, mitkä asiat ovat oikeita uhkia ja vaaroja ja mitkä ovat ehkä kenties jotakin bluffia.

Tässä tapauksessa haluan osoittaa suuren kiitoksen erityisesti oppositiopuolueiden edustajille. Puheenjohtajat Lindtman ja Saarikko osoittivat hyvillä puheenvuoroilla, että tämä sali on yhtenäinen ja päättäväinen, vaikka meitä yritetään vähän horjuttaa. Oikeusvaltioilla ja avoimilla yhteiskunnilla on aina erilaisia haavoittuvuuksia, eikä niistä ikinä pääse täysimääräisesti, mutta niiden avulla tavoite on juuri saada sekaannusta aikaiseksi, hämmennystä aikaiseksi.

Tämä pelikirja on vanha. Nyt käytetään vain uusia keinoja. Ja me emme ole ainoa. Eri puolilla maailmaa on kymmeniä maita, joissa havaitaan samansuuntaisia piirteitä. Tiedetään, että jopa Wagner-joukot operoivat Afrikassa saadakseen siirtolaisvirtoja liikkeelle. Kyse on siis paljon suuremmasta pelikirjasta, jonka läpi meidän pitää nähdä. Ei pidä olla naiivi. Pitää olla oikeusvaltion raameissa, mutta ei pidä olla naiivi. Tämän yhtälön yhteen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

sovittaminen on meille kaikille haastava tehtävä, koska tämä tilanne ei todennäköisesti tule päättymään vielä tähän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen.

18.25 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan ensin tästä kysymyksestä tiedustelulaista. Meillä on hallitusohjelmassa kirjattukin se, että tiedustelulakia uudistetaan, erityisesti ensin palomuurisääntelyä, mutta myös muita havaittuja pieniä justeerauksia, joita viime kauden tiedustelulainsäädäntöä koskevan selonteon yhteydessä käsiteltiin ja havaittiin. Tämä työ tehdään kaksiosaisesti. Se on jo, tämä hanke, aloitettu sisäministeriössä siten, että ensimmäisessä vaiheessa korjataan tämä palomuurisäännös, joka on kiireellinen, ja toisessa vaiheessa perässä tulevat sitten nämä muut pienet muutokset ja korjaukset, joita sinne tarvitaan.

Sitten kysyttiin tästä järjestelykeskusten perustamisesta. Se tehdään niin pian kuin mahdollista rajamenettelyn osalta. Sitäkin olen ministeriössä kiirehtinyt. Se on jo tekeillä mahdollisimman tiukkana direktiivin raamissa, mutta siinä jonkun aikaa vielä menee, ja voipa olla, että siitä ei suoraan tähän tilanteeseen olisi ollut välttämättä aivan kaikkia keinoja kuitenkaan käytössä, vaikka lain nimi, rajamenettely, kuulostaakin lähtökohtaisesti ihan hyvältä.

Mutta sitten haluan ehkä sanoa sen, että me katsomme nyt tämän ilmiön taakse. Tämä ei ole turvapaikkapoliittinen, tämä ei ole maahanmuuttopoliittinen kysymys, tämä on turvallisuuskysymys. Ja kun me katsomme sinne ilmiön taakse, että mitä siellä tapahtuu, niin vieras valtio on osallisena siinä, että ihmisiä tuodaan ja tuotetaan Suomen rajoille, ja silloin tämä ilmiö on saatava seis. Sitä ei ratkota petipaikoilla, sitä ei ratkota järjestelykeskuksilla, se ratkotaan sillä, että Suomi päättäväisesti katkaisee tämän ilmiön, ja tämä on myöskin hyvä tässä yhteydessä ymmärtää.

Sitten aivan lopuksi haluan vielä alleviivata sen, että varmasti tätä keskustelua tullaan käymään näitten erilaisten oikeuksien punninnassa, mutta haluan tässä kohtaa muistuttaa kyllä siitä, että Suomen suvereniteettia ja Suomen kansallista turvallisuutta ei arvota kukaan muu korkeammalle kuin suomalaiset itse, ja se on hirvittävän hyvä muistaa myöskin siinä kohtaa, jos joskus joudumme hankalampaan tilanteeseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

18.28 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä vieläkin kerran haluan kiittää tästä laadukkaasta keskustelusta ja tästä yhteisestä hengestä, mikä täällä salissa vallitsee. Se on kaiken perusta. Seuraava perusta sitten onkin se, että kun me täältä annamme mandaatin, lainsäädännön eli työkalut, niin meidän erinomaiset viranomaiset hoitavat tätä asiaa. Vaikka tämä on huolestuttavaa ja meidän pitää jatkossakin olla varautuneita vielä ikävämpiin ilmiöihin tämän ympärillä, niin kuitenkin suomalaisille voimme lähettää sen viestin, että meidän viranomaiset ovat erinomaisia. Eli koko ketju — Raja, Tulli, poliisi, Puolustusvoimat ja siellä taustalla vielä hyvinvointialueet — toimii kaikissa tilanteissa ja pyrkii löytämään ratkaisuja, ja yhteistyö on sujuvaa.

Siitä päästään tähän resurssikysymykseen. Haluan toistaa vielä, että Rajavartiolaitoksen osalta voi eduskunta luottaa siihen, että hallitus huolehtii Rajavartiolaitoksen riittävästä resursseista. Jos tämä tilanne pahenee, niin on aivan selvää, että silloin me ollaan poikkeuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2023 vp

sellisessä tilanteessa ja silloin pitää osoittaa tarvittaessa siihen lisärahoitustakin. Me toimitaan myöskin ajassa ja katsotaan tämä, mutta resurssien pitää olla kunnossa. Se kannattaa huomioda, että hallitus on ohjelmassaan ja ensi vuoden budjetissa osoittanut merkittävää lisärahoitusta poliisille, Puolustusvoimille ja oikeusviranomaisille, eli tätä ketjua on sinänsä vahvistettu. Se on ollut yksi keskeisistä valinnoista, mitä hallitusohjelmaneuvoittelussa tehtiin, ja se auttaa tässä tilanteessa. [Oikealta: Hyvä niin!]

Sitten vielä jälleen tähän kansainväliseen ulottuvuuteen. Meidän todellakin pitää muistaa ja painottaa, että kyseessä on EU-raja ja Nato-raja, ja me emme ole yksin tämän asian kanssa. Meillä pitää olla selkeä näkemys siitä, millaista apua me halutaan, mikä meitä auttaa. Ja siihen me valmistellaan, niin kuin sanoin aikaisemmin, hyviä vastauksia. Mutta meidän pitää pystyä herättämään Euroopan unioni siihen, että täällä on 1 300 kilometriä EU:n ulkorajaa ja että EU:lla on myöskin oikeasti vastuu tukea Suomea mahdollisesti pahenevassa tilanteessa. Sanat ovat olleet vahvoja, tuki on ollut vahva, mutta tarvitaan se herääminen siihen, että tämä on aidosti vakava ongelma. Se on maaraja, se on sillä tavalla erilainen hallittava kuin esimerkiksi Välimeri, joka on pikkuisen erilainen kysymys. Mutta luotan siihen, että me tässä asiassa ei olla yksin, ja se on hyvä asia.

Mutta ehkä on hyvä päättää, arvoisa puhemies, vielä siihen, että kiittää eduskuntaa tästä keskustelusta. Hallituksen puolelta lupaan, että me olemme hereillä, me teemme tarvittavat toimet ja pidämme eduskunnan ja suomalaiset koko ajan tietoisina siitä, mikä on tilannekuva ja miten kussakin tilanteessa toimitaan. Ja toivotaan, että viesti täältä menee nyt tuonne rajan toiselle puolelle ja tämä tilanne saadaan loppumaan. [Sebastian Tynkkynen: Tusen tack!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset pääministerille, että toitte tämän ilmoituksen.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.